

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A1. Α.

1. Λάθος
2. Σωστό
3. Σωστό
4. Λάθος
5. Σωστό

A1.β.

1. Ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα
2. ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν
3. Ἀπορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὔροι
4. Τῷ δὲ Προμηθεὶ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν
5. καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίνεταί,

B1.

Οἱ θεοὶ ἀναλαμβάνουν νὰ πλάσουν σὲ ἓνα πρῶτο στάδιο τὰ ζῶα στὸ εσωτερικὸ τῆς γῆς καὶ στη συνέχεια, ἀναθέτουν τὸν εφοδιασμὸ τους με τὶς ἀπαραίτητες ιδιότητες στους δύο Τιτάνες, τὸν Προμηθεά καὶ τὸν Ἐπιμηθεά. Αποφασιστικὴ γιὰ τὴν ἐξέλιξη τοῦ μύθου στάθηκε ἡ ἐπιθυμία τοῦ Ἐπιμηθεά νὰ ἀντιστρέψουν τους ρόλους με τὸν ἀδερφὸ του καὶ νὰ ἀναλάβει ὁ ἴδιος τὸ ἔργο τῆς κατανομῆς ιδιοτήτων.

Ὁ Ἐπιμηθεάς εἶναι αὐτὸς που, ὅπως δηλώνει καὶ τὸ ὄνομά του (σύνθετο ἀπὸ τὶς λέξεις ἐπι + μῆδος), σκέφτεται μετὰ τὴν ἐκτέλεση μιᾶς ἐνέργειας καὶ βρίσκεται ἀντιμέτωπος με τὶς συνέπειές τῆς. Εἶναι «ἀμαρτίνοος» ἢ «ὀψίνοος». Θα μπορούσαμε, λοιπόν, νὰ τὸν χαρακτηρίσουμε ἀστόχαστο, ἀπερίσκεπτο, ἐπιπόλαιο, παρορμητικὸ. Στὸν μύθο τοῦ Πρωταγόρα παρουσιάζεται λόγω τῆς ἀπρονοησίας του νὰ ἀφήνει τὸν ἄνθρωπο ἐντελῶς ἀβοήθητο καὶ ἀνυπεράσπιστο, γυμνὸ, ξυπόλητο, χωρὶς στρωσίδια καὶ χωρὶς ὅπλα («γυμνὸν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον»), ὃν χωρὶς δυνατότητα αὐτό-υπεράσπισης, τὴ στιγμὴ μάλιστα που πλησίαζε ἡ καθορισμένη μέρα τῆς ἐξόδου του πρὸς τὸ φῶς. Διαπιστώνει δηλαδή ὅτι ἐνῶ εἶχε δώσει με φροντίδα καὶ σοφία ὅλα τὰ ἀπαραίτητα εφόδια στὰ ζῶα, στὸ τέλος τῆς μοιρασιάς βρισκόταν σὲ ἀδιέξοδο («ἠπόρει ὄ,τι χρήσαιτο»). Ἡ κατάσταση δηλαδή, στὴν ὁποία βρέθηκε ὁ ἄνθρωπος λόγω τῆς ἀπρονοησίας καὶ τῆς ἀμέλειας τοῦ Ἐπιμηθεά, ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς πνευματικῆς του κατωτερότητας («οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς»). Συνεπῶς, ἀξιοσημείωτη εἶναι ἡ τριπλὴ ἐπανάληψη τῆς ἀπορίας στὸ κείμενο: ἠπόρει, ἀποροῦντι, ἀπορία.

Απὸ τὴν ἀποψη αὐτὴ ὁ Πρωταγόρας προβάλλει ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τὴ φυσικὴ ἐνδεια τοῦ ἀνθρώπου, γιὰτί, ἀπὸ τὴ στιγμὴ που ὁ ἄνθρωπος δὲν διαθέτει φυσικὰ εφόδια αὐτοσυντήρησης τοῦ εἴδους του, ἡ ὑπαρξὴ του ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ἴδιο καὶ ὄχι ἀπὸ τὴ φύση.

Η επιμηθεική φάση, που αντιστοιχεί στον φυσικό χρόνο του βιολογικού σχηματισμού των ζωικών ειδών, κλείνει με το ανθρώπινο είδος το οποίο εμφανίζεται τελευταίο στη σειρά των ζωικών οργανισμών. Ως τελευταίο μένει «ακόσμητον», που σημαίνει ότι έχει τα λιγότερα φυσικά εφόδια για να επιβιώσει ως είδος στη φύση. Συνεπώς, η φυσική κατάσταση του ανθρώπου κατά το στάδιο σχηματισμού των ειδών μπορεί να αποδοθεί με την έννοια της «άπορίας», δηλαδή της φυσικής αδυναμίας και συγχρόνως της ανάγκης για εξεύρεση τρόπων και μέσων αντιμετώπισής της (ήπóρει ό,τι χρήσαιτο). Ο άνθρωπος αναγκάζεται να αναζητήσει τον πόρο, τη λύση του προβλήματος και την υπέρβαση της δυσκολίας. Όμως, η έξοδος του ανθρώπου από το εσωτερικό της γης, «έκ γῆς», στο φως του ήλιου δεν οφείλεται στις έτοιμες δυνάμεις ύπαρξης που του χάρισε η φύση, δηλαδή ο Επιμηθέας, όπως έγινε για τα άλλα ζωικά είδη. Για τα ζωικά είδη η ανοδική πορεία από το εσωτερικό της γης στο φως ήταν απλώς μια πορεία προς τη βιολογική ύπαρξη.

B3.

A. Σωστό

B. Σωστό

Γ. Λάθος

Δ. Σωστό

E. Λάθος

B4.

είμαρμένη-μερίδιο

έξιέναι- εισιτήριο

ἔσχεν- σχήμα

κλέπτει-κλεψύδρα

λαθών-λήθη

ΑΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. Μετάφραση

Εγώ, βέβαια, δεν είμαι ειδικός, γνωρίζω όμως ότι το καλύτερο είναι να διδάσκεται κανείς την αρετή από την ίδια του τη φύση, και κατά δεύτερο λόγο καλύτερα να τη διδάσκεται από όσους πραγματικά γνωρίζουν κάτι για την αρετή, κι όχι από αυτούς που κατέχουν την τέχνη της απάτης. Ίσως δεν ομιλώ με λόγια που είναι επιτηδευμένα (με λόγια που δεν μοιάζουν με των σοφιστών) , γιατί ούτε καν επιδιώκω κάτι τέτοιο.

ΝΕΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

Γ2. Ο Ξενοφών επικρίνει τους σοφιστές για την επίδρασή τους στους νέους. Ενώ υπόσχονται ότι θα διδάξουν στους νέους την αρετή, τους οδηγούν στον ακριβώς αντίθετο από τον ενάρετο βίο (φασί μὲν ἐπ' ἀρετὴν ἄγειν οἱ πολλοὶ τοὺς νέους, ἄγουσι δ' ἐπὶ τοῦναντίον'). Κανείς από τους μαθητές τους δεν έχει γίνει ενάρετος με τα συγγράμματα τους αλλά αντιθέτως ασχολούνται στα έργα τους με ανούσια θέματα που οδηγούν τους νέους σε φαύλες απολαύσεις και όχι στον ηθικό τρόπο ζωής (οὔτε γὰρ ἄνδρα που ἐωράκαμεν... ἀρετὴ δ' οὐκ ἔνι). Οι μαθητές τους επί της ουσίας χάνουν το χρόνο τους κοντά στους σοφιστές, δεν έχουν ηθικοπλαστική παιδεία αλλά αρνητική εκπαίδευση (ἐξ αὐτῶν μαθήσεσθαι καὶ ἐτέρων κωλύει χρησίμων καὶ διδάσκει κακά). Στη συνέχεια τους κατηγορεί ευθέως ότι διαπράττουν ἀδίκημα με την παιδεία που παρέχουν στους νέους, αφού δεν τους διατυπώνουν κάποιο αξιόλογο ἀποφθέγμα που θα τους ἔκανε ενάρετους αλλά στην ουσία βασίζονται στην τέχνη της εξαπάτησης (ὅτι κράτιστον μὲν ἔστι... ἢ ὑπὸ τῶν ἐξαπατᾶν τέχνην ἔχόντων). Ο Ξενοφών τέλος, διαφοροποιείται για ἄλλη μια φορά από τους σοφιστές και τονίζει ότι ο ίδιος επιθυμεί να μιλήσει για πράγματα ορθά που θα οδηγήσουν τους νέους στην αρετή με αξιόλογα ἀποφθέγματα και όχι με περίτεχνες λέξεις (ᾧν δὲ δέονται εἰς ἀρετὴν... γνῶμαι δέ, εἰ καλῶς ἔχοιεν).

Γ3. α. ἄνδρα - ἄνδρας

ὄντιν' - οὔστινας

γράμματα – γράμμα

ᾧν – οὔ

β. ἐωράκαμεν - ἴδωμεν

ἐποίησαν – ποιήσωσι

παρέχονται – παράσχωσι

Γ4. α. Υπόθεση: εἰ καλῶς ἔχοιεν

Απόδοση: ὀνόματα μὲν γὰρ οὐκ ἂν παιδεύσειε, γνῶμαι δε

Ο υποθετικός λόγος δηλώνει την απλή σκέψη του λέγοντος.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΟ

Υπόθεση: ἐάν καλῶς ἔχωσι

Απόδοση: ὀνόματα μὲν γὰρ οὐκ παιδεύσει, γνῶμαι δε

β. Η σύνταξη της πρότασης είναι παθητική.

Το πολλά είναι υποκείμενο (απτική σύνταξη) και το αὐτοῖς δοτική προσωπική του ποιητικού αιτίου στο γέγραπται.

Ενεργητική σύνταξη: Αὐτοί (οἱ σοφισταί) γεγράφασι πολλά.

Επιμέλεια απαντήσεων: Υπαπαντή Βατζάκα, Δημήτρης Μποζιονέλος, Χρήστος Τσιούρης, Ρένα Καφούρου, Θανάσης Κωνσταντίνου